

بررسی روند تغییرات میانگین سن اولین قاعدگی در دختران ایرانی

کاظم محمد (Ph.D.)^۱، حجت زراعتی (Ph.D.)^۲، رضا مجدزاده (Ph.D.)^۳، مسعود کریملو (Ph.D.)^۴.

۱- استاد، گروه اپیدمیولوژی و آمار زیستی، دانشکده بهداشت و انستیتو تحقیقات بهداشتی، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی، درمانی تهران، تهران، ایران.

۲- استادیار، گروه اپیدمیولوژی و آمار زیستی، دانشکده بهداشت و انستیتو تحقیقات بهداشتی، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی، درمانی تهران، تهران، ایران.

۳- دانشیار، گروه اپیدمیولوژی و آمار زیستی، دانشکده بهداشت و انستیتو تحقیقات بهداشتی، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی، درمانی تهران، تهران، ایران.

۴- استادیار، گروه آمار و کامپیوتر، دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی، تهران، ایران.

چکیده

زمینه و هدف: در جریان بلوغ، اولین قاعدگی یا منارک یک رخداد خاص محسوب می‌شود. مطالعه سن شروع قاعدگی در دختران مناطق مختلف ایران، با توجه به ویژگی‌های جغرافیایی و بومی هر منطقه ضروری است. از سوی دیگر تغییرات این شاخص مهم در طول زمان، نشان‌دهنده روند تغییرات احتمالی آن خواهد بود و مطالعه آن در فواصل زمانی مختلف اهمیتی دو چندان خواهد یافت. این پژوهش تعیین روند تغییرات این شاخص را در متولدین یک دوره زمانی نسبتاً طولانی (۵۰ ساله) هدف قرار داده است. **روش بررسی:** داده‌های مورد استفاده در این پژوهش، اطلاعاتی بود که در قالب دو طرح ملی سلامت و بیماری و با نمونه‌های ۸۲۲۰ نفری و ۱۰۲۲۸ نفری از زنان شوهردار ۱۵ تا ۴۹ ساله در سال‌های ۱۳۶۹ و ۱۳۷۸ به صورت خوشه‌ای و از سراسر کشور اعم از شهر و روستا جمع‌آوری شد. میانگینها به صورت "انحراف معیار ± میانگین" ارائه شده‌اند و برای تحلیل داده‌ها از آزمون‌های t ، آنالیز واریانس یکطرفه و تعقیبی توکی استفاده گردیده و سطح معنی‌داری نیز ۰/۰۵ در نظر گرفته شده است. تجزیه و تحلیل داده‌ها با کمک نرم افزار SPSS تحت Windows ویرایش ۱۱/۵ انجام شده است.

نتایج: متوسط سن شروع قاعدگی در دو دوره مورد بررسی (سال‌های ۱۳۶۹ و ۱۳۷۸) به ترتیب $13/86 \pm 1/09$ و $13/65 \pm 1/47$ سال بود و در هر دو دوره زمانی مورد بررسی میانگین سن اولین قاعدگی به طور معنی‌داری ($p < 0/001$) در مناطق شهری کمتر از مناطق روستایی به دست آمد. با گذشت یک دوره نه ساله به طور معنی‌داری ($p < 0/001$) از میانگین سن اولین قاعدگی زنان مورد بررسی کاسته شده و این کاهش هم در مناطق شهری ($13/76$ در مقابل $13/61$) و هم در مناطق روستایی ($14/03$ در مقابل $13/72$) مشاهده می‌شود. تحلیل سن اولین قاعدگی بر اساس سال تولد نشان دهنده روند کاهشی معنی‌دار از متولدین دهه ۱۳۲۴-۱۳۱۵ تا ۱۳۶۴-۱۳۵۵ بود که از $14/13 \pm 1/09$ سالگی به $13/07 \pm 1/34$ رسیده است. این روند هم در مناطق روستایی و هم در مناطق شهری وجود داشته است.

نتیجه‌گیری: به نظر می‌رسد این تغییرات با روند بهبود وضعیت اقتصادی کشور و وضعیت تغذیه‌ای جامعه ایرانی در این سالها مرتبط باشد. این نکته در مطالعات مشابه نیز مورد اشاره واقع شده است که در شرایط اجتماعی-اقتصادی بهتر بلوغ دختران زودتر رخ می‌دهد.

کلید واژگان: قاعدگی، سن اولین قاعدگی، زنان ایرانی، باروری، نوجوانان، بهداشت باروری.

مسئول مکاتبه: دکتر حجت زراعتی، گروه اپیدمیولوژی و آمار زیستی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی، درمانی تهران، تهران، ایران.

پست الکترونیکی: zeraatih@tums.ac.ir